

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 36

Fylke: Nordland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Værøy.

Emne: Helsing, Fakter og Åtferd.

Bygdelag:

Oppskr. av: Jakob L. Jakobsen.

Gard: Bergthun.

(adresse): Sørværøy i Lofoten

G.nr. 14 Br.nr. 263.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Med ja kan forståes et nikk med hovedet, ikke noe med handa.
2. På fremmede folk blir hilsingen utelatt, det er kunn til folk en har kjendskap til.
3. Nei.
4. (-
5. No i disse dager hilses der på den måten at mann letter på hatten eller på lua. Helt kjendte folk som treffes hver dag gjør kanskje et nikk med hovedet. I gamle dage har en fått oppspurt skulle der hilses serlig dypt når en møtte presten i bygda, eller en embetsmann var ute på reise, ja der er fortalt at da kunne almuen stå med haptern eller hua i hande i lang tid før den vedkommende var å se. Jeg vet at derxogså blev hilset serlig dypt når en traff en væreier eller lignende foreksempel en handelsmann. No er alt slikt forsvundett ut av livet. Ingen får mer hilsing heller den annen, enten det gjelder prest eller embetsmann.
6. Vites ikke.
7. Tror ikke det.
8. En håndhilste på folk som en ikke traff hver dag, foreksempel folk fra ett annet sogn eller lignende. En har kjendskap til at også bornene fikk sin håndhilsing i sådanne tilfeller.
9. Ja, dette blev alltid benyttet mellem venner.
10. Har ikke vært aktuelt for Værøy.
11. Dei steig tilsides, stanste opp og tok av seg hatten og hua, dette siste gjaldt jo serlig for likferd.
12. Enkelte originaler hadde ting som de måtte hilse på hver dag, Vi trødde i gamle dage at disse folk var helt rare, men mulig at det var noe overnaturlig som hørte med til hilsingen.

13. I gamle dage blev benyttet " gomorn" om morgenen ja en må regne til kl. 11. om formiddagen. Ellers til middag " goddag" No nyttes uttalen " God middag" " God efta" har aldrig vært nyttet herute.

Etter kl. 18. sies der god kveld eller god aften etter som det kan høve. Når kl. har passert 22 vil en som oftest si god natt.

14. Nei. No nyttes jo en sådan helsing.

15. Det svares med samme mynt igjen, eller en sier " I like måde!"

16. Nei, en må si at den nye tids ånd har erobret uttalen " morn" ja til enhver tid på døgnet.

17. Helsinga " Guds fred" blev nyttet meget i det 19 århundrede. Men anda nyttes helsinga " Signe arbeidet" "Signe Strevet" å " signe kvila" " signe laget" og tilslutt " signe maten" Alt dette nyttes den dag i dag av alle i hennedet.

18. Vites ikke.

19. Nei.

20. Vedkommende ber om å få tale i enrom med husfareh.

21. Ja dette blev brukt i gamle dager og brukes den dag i dag. En går ikke i et hus eller et rom uten å banke på først.

22. Der blev og blir svaret" Kom inn. eller bare et " Komm" eller"Vørsågod" No har en hørt at enkelte har gått så langt at kun ordet " Ja" sies på banking av døra til et rom en kommer til. Vedk. som kom inn i huset hilste og bar frem sitt erende.

23. Nei. ved døra skulle han ikke stå, han måtte komme helt frampå

24. Hatten eller lua blev tatt av idet mannen kom inn i rommet.

25. Jo uttalen kunne bli slik: Stå ikkje ved døra kom å sett det her" som oftess blev da den bedste stol satt fram.

26. Ja det er mulig at det kunne bli gjort forskjell, no i disse år er det ingen forskjell å se på dette.

27. Ja. det blev enten sagt " god morgen" eller "god dag" etter som høve var til det.

28. Nei.

29. Som oftest blev der sagt fra: "Vær så god å sitte ned" Var de innbuden på traktement blev der jo strakst satt i sving med kaffekjel eller lignende.

30. ~~Om trent slik som "Du for ha takk for meg."~~
~~kanskexsvart~~ Omtrent slik: "Du for ha takk for meg."

" Ikkje nokka å takk før" blev der svart. Dette var når en var serlig gode naboer m.v.

31. a) Som oftest: "God tur på reisen"

b) "Takk for laget og for alt vi har hatt ihop å løkke på ferden"

32. Nei.

33. (-

34. Nei.

35. Nei.

36. -

37. Nei.

38. " Kom hit skal du få en suss"

39. Ja en har hørt om at enkelte hadde det med å skulle " Måle nese" med barnene, dette brukes val kanskje i liten utstækning idag også .

40. Ja. og helst bare husets folk.

41. Ja, dette nyttes også idag når mann skal drive løier med småbarna.

42. Ja. det kalles også idag for "godkjæke."

43. Mellom barn og voksne i huset og serlig da foreldre.

44. Nei en tror ikke det.

45. " God jul" Godt nyår" ~~Til lukke~~ " Til lukke" eller "gratulerer med den lille" Gratulerer" bryllupp: "Gratulerer."

46. Hvad de sa i gamle dage er vanskelig å få noen spurnad på, men no sies " Jeg kondolerer" Ved motgang kan en jo si til en god nabo: "Ta det ikkje så tongt "

47. En tok vedk. handa og takka for medkjehdsla.

48. Vitesikke.

49. Å riste argt på hovudet når en tala om en som en ikkje likte godt.

50. Til riktig gamle sies enda den dag i dag " I eller jer" , men ellers brukes uttalen "Du eller De."

Ordet Du brukes jo bare til riktig gode kjenninger, ellers til fremmede brukes ordet De.

51. Ja i enkelte høve kan vel dette ordet bli brukt at en siere " han eller ho , men det blir da helst brukt av riktig gamle folk, ikke av dagens ungdom.